

На нашу думку, заклади професійної (професійно-технічної освіти) мають зіграти провідну роль у вирішенні питань професійної орієнтації, перепідготовки та працевлаштування ветеранів у ринкових умовах відбудови економіки України, адже сучасна професійна освіта поступово перетворюється на «інноваційну, інклюзивну, гнучку, доступну, престижну й привабливу для молоді та дорослих освітню підсистему, інтегровану в суспільно-економічні процеси» [4, с. 97].

Професійне навчання ветеранів війни може проходити за денною, вечірньою (змінною), очно-заочною, дистанційною, екстернатною формою навчання, з відривом і без відриву від виробництва, за індивідуальними навчальними планами.

Окрім цього, ветерани війни мають право на підтвердження відповідним офіційним свідоцтвом самостійно набутих знань, умінь, навичок за певною професією.

У нашій державі існує певний алгоритм підтвердження результатів неформального навчання. Він містить наступні кроки: 1) звернення до будь-якого державного центру зайнятості; 2) заповнення анкети самооцінювання за робітничою професією; 3) інформування особи про вимоги до кваліфікаційного рівня такої професії; критерії оцінювання, процедуру підтвердження кваліфікації; суб'єкта, який здійснює таке підтвердження; графік та орієнтовну вартість підтвердження кваліфікації (у разі відсутності пільг); 4) подання заяви та пакету необхідних документів; 5) самостійний вибір суб'єкта оцінювання із запропонованого списку; 6) проходження процедури підтвердження кваліфікації, яка визначає рівень професійних знань, умінь і навичок; 7) отримання свідоцтва або сертифікату державного зразка у разі успішного складання іспиту.

Існує перелік робітничих професій, за якими здійснюється підтвердження кваліфікації: кухар, зварник, охоронець, електрозварник ручного зварювання, продавець непродовольчих товарів, слюсар-ремонтник.

Таким чином, заклади професійної (професійно-технічної) освіти повинні забезпечувати максимальну професійну адаптацію ветеранів війни шляхом надання різноманітних освітніх послуг, сприяти оптимальній соціальній адаптації, швидкій реінтеграції ветеранів у цивільне мирне життя, що посилить повоєнне відновлення економіки і суспільного життя України.

Література

1. Лапутіна Ю. Це категорія потужних людей // *Радіо свобода*. URL: <http://surl.li/merce>
2. Лапа О.В. Роль практичного психолога у формуванні екологічної свідомості здобувачів професійної освіти. *Науково-методичне забезпечення професійної освіти і навчання*: зб. матер. XVII звітної Всеукр. наук-практ. конф. (м. Київ, 27-30.03.2023 р.) / ІПО НАПН України / за заг. ред. В. О. Радкевич. К.: ІПТО НАПН України. URL: <http://surl.li/merci>
3. Лебедина О. В Україні після війни буде 4-5 млн. ветеранів – міністерка // *Дзеркало тижня* (24 травня 2023 року). URL: <http://surl.li/mercl>
4. Медведенко Л. Реабілітація має бути доступна всім ветеранам // *Армія Inform*. URL: <http://surl.li/merco>
5. Професійна (професійно-технічна) освіта України: початок XXI століття: Енциклопедичне видання / За ред. Радкевич В.О. Житомир, «Полісся», 2021.937 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/733565/>
6. Тюптя Л.Т., Іванова І.Б. *Соціальна робота: теорія і практика*. Київ: ВМУРОЛ «Україна», 2004. 408 с.

МАЙБОРОДА ЛЮДМИЛА

Інститут професійної освіти НАПН України (м. Київ)

МЕТОДИКА ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ МАЙБУТНІХ КВАЛІФІКОВАНИХ РОБІТНИКІВ В УМОВАХ ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ

Перебування країни в умовах воєнного стану ускладнило професійну діяльність педагогічних працівників, додалися специфічні обов'язки й функції. В даних умовах педагогу необхідно не лише дотримуватись затвердженого плану і програми підготовки, але й враховувати реалії зовнішніх умов перебування, внутрішній психологічний стан і технічні можливості здобувачів освіти до навчання, контролювати і своєчасно надавати їм необхідну допомогу (організаційну, педагогічну, психологічну), швидко реагувати на динамічні зміни й поточний стан, корегувати навчальну діяльність й приймати рішення, а інколи вдаватись до нестандартних дій тощо. За таких умов актуальним стає впровадження в освітній процес змішаного навчання, що відповідно зумовлює збільшення самостійної роботи майбутніх кваліфікованих робітників, яке потребує її організації.

С. Гончаренко зазначив, що педагогічна ефективність самостійної навчальної роботи здобувачів освіти залежить від якості керівництва нею педагогом. А, саме від якості: розробленої системи завдань й чітко визначеної мети; навчання здобувачів раціональним прийомом праці, інструктажу здобувачів перед виконанням завдань, спостереження за ходом роботи, своєчасної допомоги у подоланні труднощів і виправленні помилок, підведенні підсумків, аналізу і оцінювання результатів роботи [1]. В. Лозова відмічає: допомогу педагогами в оволодінні навчально-організаційними, навчально-інформативними і навчально-інтелектуальними вміннями, культурою читання, слухання, запису, запам'ятовування, зосередження уваги, пошуку інформації, раціональної організації часу; врахування потреб, інтересів, здібностей здобувачів [2]. Задля успішного виконання самостійної роботи здобувачами освіти Ю. Зінковський відзначає необхідність здійснення реального планування із врахуванням співвідношення аудіторної і самостійної роботи, контролю, створення

педагогами умов, мотивації, визначені зв'язку самостійної роботи із майбутньою професійною діяльністю, забезпечення навчально-методичної підтримки й індивідуальність завдань [3].

Отже, організація самостійної роботи майбутніх кваліфікованих робітників в умовах змішаного навчання потребує від педагога ретельної підготовки й охоплює організаційні, педагогічні і психологічні аспекти його професійної діяльності.

На нашу думку, методика організації самостійної роботи майбутніх кваліфікованих робітників в умовах змішаного навчання має складатись з чотирьох етапів: підготовчого, діагностичного, діяльнісного, контроль-аналітичного. На *підготовчому етапі* педагогічні працівники мають, відповідно до своєї навчальної дисципліни, професійної підготовки тощо:

- скласти і погодити навчально-методичну документацію з планування навчального процесу, проаналізувати розділи програми та визначити матеріал для самостійних робіт майбутніх кваліфікованих робітників;
- сформулювати мету, визначити форми, методи, здійснити відбір змісту, тривалість самостійних робіт тощо;
- підготувати необхідне матеріально-технічне та комплексно-методичного забезпечення самостійних робіт.

Діагностичний етап передбачає визначення готовності майбутніх кваліфікованих робітників до самостійної роботи в умовах змішаного навчання:

- технічна можливість здобувачів освіти до практичної реалізації самостійної роботи в он-лайн режимі;
- психологічна можливість здобувачів освіти виконувати самостійні завдання/роботи (самоорганізація, мотивація, тривожність тощо);
- знання, уміння і навички майбутніх кваліфікованих робітників необхідні для виконання самостійних робіт.

Діяльнісний етап полягає в проведенні педагогічними працівниками вступного і поточного інструктажів самостійної роботи, поетапного виконання завдань самостійної роботи майбутніми кваліфікованими робітниками, поточний контроль й коригування навчальної діяльності здобувачів освіти, навчальних завдань тощо.

Контрольно-аналітичний етап передбачає:

- оцінювання педагогічними працівниками виконаних самостійних робіт здобувачами освіти;
- рефлексію педагогічних працівників, щодо проведеної самостійної роботи.

Ретельна підготовка й організація самостійної роботи педагогічними працівниками є запорукою успішного виконання самостійних робіт майбутніми кваліфікованими робітниками в умовах змішаного навчання.

Література

1. Гончаренко С. У. Український педагогічний енциклопедичний словник / вид. 2-ге, доп. й вип. Рівне: Волинські обереги, 2011. 552 с.
2. Лозова. В.І. Самостійна робота // Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України; головний ред В. Г. Кремень. – К. : Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с., С. 803.
3. Зеньковський Ю.Ф. Самостійна робота студентів // Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України; головний ред В. Г. Кремень. – К. : Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с., С. 804.

ОРЛОВ ВАЛЕРІЙ

Інститут професійної освіти НАПН України (м. Київ)

КОНСУЛЬТУВАННЯ З КАР'ЄРИ І ПІДПРИЄМНИЦТВА У ПРОФЕСІЙНІЙ ОСВІТІ

Консультації із здобувачами професійної освіти у більшості випадків розпочинаються запитанням: «Що обрати – професійну кар'єру чи власний бізнес?» Надалі і консультант, і здобувач освіти обговорюють ситуативні питання щодо особливостей самозайнятості й успіху в підприємстві. Аналізуючи конкретні труднощі й ризики започаткування власної справи, консультант підводить здобувача освіти до висновку, що головне в започаткуванні й успішному провадженні власного бізнесу – це підприємницький підхід до вирішення проблем і розвиток сильних індивідуально-особистісних характеристик людини.

У більшості публікацій, в яких висвітлюється проблема підготовки здобувачів професійної (професійно-технічної) освіти до підприємницької діяльності на заняттях з оволодіння основами підприємницької діяльності і фінансової грамотності, консультаціях з молодіжного підприємництва багато уваги приділяється саме пошуку відповідей на запитання: «У чому суть підприємницького підходу? Які ознаки підприємливого типу особистості? Чим відрізняється професійна кар'єра і підприємництво: що між ними спільного і в чому розбіжності? Яка роль підприємництва у професійній кар'єрі і чи можна знайти застосування сформованим підприємницьким якостям випускника закладу П(ПТ)О на виробництві? Як визначити свій тип особистості і як вирішити, куди рухатися далі?»

Багаторічний досвід і результати аналізу вітчизняних і зарубіжних досліджень свідчить, що сучасна парадигма у професійній освіті поступово змінюється. Вже не актуальною є проблема вибору «кар'єра чи підприємництво». Центральне місце займає питання формування уявлень про кар'єру у власне підприємницькій діяльності. Очевидним є твердження, що у кожного здобувача професійної освіти, який мріє про